

Maasheggen: een uniek cultuurhistorisch heggengebied in Nederland

Maasheggen

Met trots laten wij u kennis maken met een uniek gebied in Nederland: "De Maasheggen". De Maasheggen is een eeuwenoud, rivier gebonden heggenlandschap, gevormd door natuurkrachten en mensenhanden. Een gebied waar economie, landschap, natuur, recreatie, ecologie en ondernemerschap hand in hand gaan en dat zijn gelijke op de wereld niet kent. In de Maasheggen gaan bescherming en ontwikkeling op een wetenschappelijke basis hand in hand.

We nodigen u graag uit voor een nadere kennismaking met dit prachtige gebied. Een gebied dat het verdient om onderdeel uit te maken van het UNESCO Man and the Biosphere Programma.

Karel van Soest,
burgemeester Boxmeer

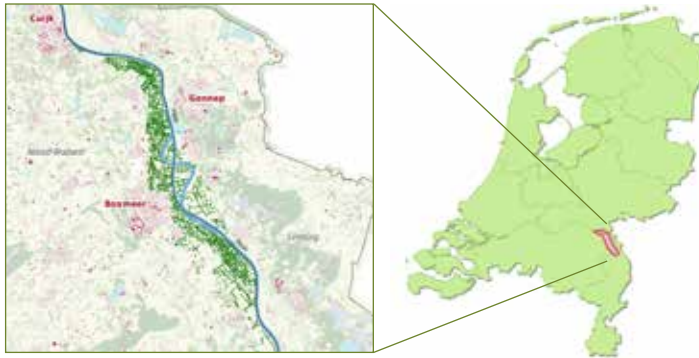
Wim Hillenaar,
burgemeester Cuijk

Nederland rivierenland

Nederland is door de eeuwen heen gevormd door het water en de wijze waarop de inwoners zich tot het water verhielden. In het Westen grenst Nederland aan de zee, vanuit het Zuiden en Oosten wordt Nederland doorsneden door machtige en mooie rivieren.

Het water is zowel een bedreiging als een bron van leven en voorspoed. Door de ligging aan het water was handel mogelijk en is Nederland goed ontsloten. Het water maakt Nederland ook tot een vruchtbaar land. De omgang met het water heeft Nederland ook in cultureel opzicht gevormd. Alleen door samen te werken kon Nederland zich door de eeuwen heen ontwikkelen tot een welvarend en veilig land. Het zogeheten Nederlandse Poldermodel vindt er zijn oorsprong.

Waar de provincies Brabant en Limburg contact met elkaar maken via de rivier de Maas, ligt het hart van de noordelijke Maasvallei. Op de oevers van de rivier hebben zich in het verleden de Maasheggen gevormd. Deze oeroude heggen langs de rivier zijn historisch zeer waardevol en geven betekenis aan het gebied.

De Maasheggen: parel in Nederland, landschap vol verhalen

“Duizenden jaren geschiedenis hebben vele sporen achtergelaten in de noordelijke Maasvallei op de grens tussen Noord-Brabant en Limburg. Het gebied biedt een spannende ontdekkingsreis door de tijd. De rivier, heggen, rivierterrassen, open akkers en een kralensnoer van dorpen leggen een tastbare getuigenis af van de manier waarop mens en landschap zich in het verleden aan elkaar hebben weten aan te passen.”

De Maasheggen vormen het oudste cultuurlandschap van Nederland. Op een relatief klein gebied zijn duizenden jaren geschiedenis samengeballt. Er is geen gebied in Europa waar natuur, landschap, economie en cultuur zo zichtbaar en langdurig met elkaar verweven zijn als juist in dit gebied. Verschillende historische perioden zijn nog zichtbaar aanwezig in het landschap. Zoals de Romeinse weg in Cuijk of een verlaten 19e eeuwse spoorlijn in Boxmeer.

Het meest karakteristiek voor het landschap zijn de gevlochten heggen, die een groot aantal weidepercelen omzomen. Dit mozaïek van heggen biedt samen met weides, drinkpoelen en oude knobomen al eeuwen een veilige thuishaven aan een bijzondere verscheidenheid aan planten en dieren. Ooit telde dit geweldige doolhof van heggen en weides een oppervlakte van 15.000 hectare. Nog 2.000 hectare is bewaard gebleven, waaronder het Maasheggenreservaat beheerd door Staatsbosbeheer.

Onwrikbare heggen met rijke flora en fauna

De onwrikbare heggen zijn een vast en koppig gegeven in een vloeibaar landschap. Ze verbinden en scheiden. Oorspronkelijke heggen in de Maasheggen zullen nog decennia lang op dezelfde plek staan als hun voorgangers: zaad uit zaad, tak uit wortel, kunnen ze ouder worden dan onze oudste gebouwen. Als bron voor genetisch materiaal van bomen en struiken zijn de Maasheggen van onschatbare waarde.

Het 'heggenvlechten' is een ambacht dat tot op de dag van vandaag wordt uitgeoefend en zelfs een nationaal kampioenschap kent. Het heggenvlechten is daarom toegevoegd aan de Nederlandse inventaris immaterieel cultureel erfgoed.

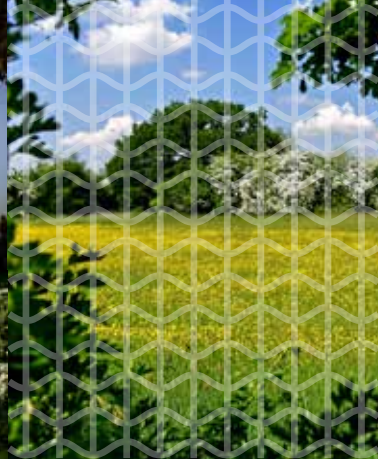
De heggen bevatten een rijke flora en fauna. Het Maasheggengebied kent een verscheidenheid aan meidoorn heggen. Naast de éénstijlige meidoorn kent het gebied ook de tweestijlige meidoorn. Maar de Maasheggen zijn nog veel rijker. Er groeit kardinaalsmuts, rode

kornoelje, gelderse roos, bostulp en lijsterbes. Ook vogels vinden hun habitat in de heggen. Ze wonen er het jaar rond, zoals de winterkoning, roodborst, mezen, goudvinken, geelgorzen en de heggemus. In de gevallen gaten van knotbomen broedt de steenuil. En de ransuil overwintert graag in de wirwar van doornige takken. Amfibieën vinden hun weg in de vele poelen in het gebied.

Elk jaar vindt het Nederlands kampioenschap Maasheggenvlechten plaats. Op dit evenement wordt het op authentieke wijze snoeien en vlechten van de heggen in ere hersteld. Het vlechten van de heg vindt plaats met een heggenzwaard én hiep. Ook de jeugd is intensief betrokken bij de ontwikkeling van het gebied. Zij planten zelf Maasheggen en krijgen voorlichting.

De Maasheggen waren van oorsprong bedoeld om het vee binnen de weides te houden. In de beschutte omgeving groeit het gras harder. De koeien kunnen er in de luwte van de heggen een maand langer buiten staan!

Maasheggen verbinden toekomst aan verleden

De Maasheggen zijn ondanks hun rijke geschiedenis geen gestold landschap: er wordt gewerkt, gewoond en gerecreëerd. Het gebied is een toneel van allerlei ontwikkelingen, zoals de reconstructie van het landelijk gebied, nieuwe mogelijkheden voor wonen en werken, natuurontwikkeling, ruimte voor de rivier. Gebieden zoals de Kraaijenbergse Plassen bieden volop ruimte voor recreatie.

Om recht te doen aan zowel de rijke geschiedenis als de mooie toekomst hebben partners aan weerszijden van de rivier de Maas de handen ineen geslagen. De rijke cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het gebied is een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen in het gebied. De opgaven in het gebied zijn talrijk en zijn nauw met elkaar verbonden. Ze dragen bij aan doelstellingen op natuur, economie, landbouw, toerisme, klimaat en hoogwaterbescherming.

De partners willen recht doen aan de rijke geschiedenis en deze koesteren en beleefbaar maken, maar ook een nieuw hoofdstuk schrijven! Bescherming en ontwikkeling moeten dus hand in hand gaan, evenals het voortzetten van de eeuwenoude traditie van wederkerigheid tussen mens en natuur. Dit alles gebaseerd op een wetenschappelijke basis. Uitgangspunten die ook de kern vormen van het Man and the Biosphere Programma.

De gebiedspartners willen met collectieve organisatiekracht werken aan het realiseren van een gemeenschappelijke perspectief voor een duurzame en vitale toekomst van De Maasheggen. Eind 2016 is een uitvoeringsprogramma opgesteld dat is omarmd door alle betrokken partners. Alleen door inwoners en ondernemers mee te nemen in het perspectief zal dit een duurzaam gedragen perspectief zijn. De inwoners, ondernemers en bezoekers van de Maasheggen zijn de drijvende kracht in het gebied. Bij de regionale bevolking is veel draagvlak voor behoud en herstel van de Maasheggen.

Maasheggen en UNESCO MAB

Dat dit historische decor van bijzondere waarde is, blijkt onder meer uit de aanwijzing als Belvedere-gebied door het rijk, maar ook uit de prominente plaats die het gebied inneemt op de cultuurhistorische waardenkaarten van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De gebiedspartners willen het gebied nationaal en internationaal op de kaart zetten. Een UNESCO biosfeerstatus is daarbij een steun in de rug. Het zal de Maasheggen helpen zich op een evenwichtige, vitale en duurzame manier verder te ontwikkelen en te profiteren van wetenschappelijke kennis en praktijkervaringen. En uiteraard is het een erkenning van het bijzondere karakter van dit gebied!

Wij zijn er klaar voor!

In september 2017 zal Nederland voor de Maasheggen de aanvraag voor deelname aan het Man and the Biosphere programma indienen. We hebben de overtuiging dat we met de Maasheggen in dit programma thuis horen. En we geloven dat deelname aan het Man and the Biosphere programma ons zal helpen onze ambities te realiseren. Dat we door het opbouwen en uitwisselen van kennis en ervaringen sneller en beter de volgende stappen kunnen zetten. Op weg naar een nieuw hoofdstuk in de toch al zo rijke geschiedenis van De Maasheggen.

Voor meer informatie en contactgegevens kijk op www.maasheggenunesco.com.com

Maasheggen

www.maasheggenunesco.com